

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจกับอัตราการลดลงของป่าสงวนแห่งชาติ

ในบริเวณเขตสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช.

วิภาดา ตั้งกิจจาวิสุทธิ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522.

บทคัดย่อ

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในอันที่จะอำนวยผลประโยชน์ให้กับมนุษยชาติได้ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ในทางเศรษฐกิจนั้นป่าไม้สามารถอำนวยประโยชน์ให้กับมนุษย์ได้มากมาย จึงเป็นผลให้มนุษย์ต่างเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์จากป่าไม้ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การกระทำในลักษณะเช่นนี้เมื่อมีมากเกินไป อันตรายที่จะเกิดขึ้นย่อมจะย้อนกลับมาสู่มนุษย์ได้เช่นกัน

โดยที่ปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นสาเหตุอันหนึ่งที่มีส่วนให้ป่าไม้ถูกทำลายลงไป ในการศึกษาเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการลดลงของป่าสงวนแห่งชาติ โดยได้เลือกสถานที่ที่ทำการศึกษาในบริเวณเขตสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา และเขตใกล้เคียง ประชากรที่ได้รับมาเป็นตัวอย่างในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชากรในเขตสถานีวิจัยฯ เลือกมา 68 ตัวอย่าง และกลุ่มประชากรนอกเขตสถานีวิจัยฯ ได้รับเลือกมา 127 ตัวอย่าง

จากการศึกษาทางด้านระดับการศึกษาของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏว่า เปอร์เซ็นต์ของประชากรในเขตสถานีวิจัยฯ ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็น 58.82 เปอร์เซ็นต์ ประชากรนอกเขตสถานีวิจัยฯ คิดเป็น 72.61 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด และประชากรที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ในเขตสถานีวิจัยฯ คิดเป็น 26.47 เปอร์เซ็นต์ แต่ประชากรนอกเขตสถานีวิจัยฯ มีเปอร์เซ็นต์ที่น้อยกว่า คือ 10.56 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด ในด้านของขนาดครอบครัวโดยเฉลี่ยประชากรในเขตสถานีวิจัยฯ มีจำนวน 4.93 คนต่อครอบครัว มีผู้ทำงานในครัวเรือน 3.03 คน และประชากรนอกเขตสถานีวิจัยฯ มีขนาดของครอบครัวโดยเฉลี่ย 6.27 คนต่อครอบครัว และมีผู้ทำงานในครัวเรือน 3.77 คน สำหรับการย้ายถิ่นฐานมาจากภูมิลำเนาเดิมปรากฏว่าประชากรในเขตสถานีวิจัยฯ มีผู้ย้ายมาจากจังหวัดอื่น ๆ เพียง 5.88 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ประชากรนอกเขตสถานีวิจัยฯ มีผู้ย้ายมาจากจังหวัดอื่น ๆ ถึง 49.61 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด

สำหรับผลการศึกษาถึงความแตกต่างในรายได้และความแตกต่างในทรัพยากรการผลิตของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม สรุปได้ว่า ประชากรนอกเขตสถานีวิจัยฯ มีรายได้เฉลี่ยในทุกประเภทสูงกว่าประชากรในเขตสถานีวิจัยฯ กล่าวคือ ประชากรในเขตสถานีวิจัยฯ มีรายได้เฉลี่ย 8,868.53 บาทต่อ

ครอบครัวต่อไป ในขณะที่ประชารชนอกเขตสถานีวิจัยฯ มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 17,456.20 บาทต่อครอบครัวต่อไป ทำนองเดียวกัน การใช้ทรัพยากรการผลิต โดยเฉพาะที่ดินของประชารททั้ง 2 กลุ่มนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ส่วนการศึกษาถึงผลกระทบของปัจจัยการผลิตที่มีต่อรายได้ของประชารทนั้นพบว่าการใช้ที่ดินเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้ของประชารททั้ง 2 กลุ่มมากที่สุด แต่ถ้าพิจารณาจากรายได้รวมปรากฏว่า รายได้จากฟาร์มของประชารทในเขตสถานีวิจัยฯ มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดรายได้ของครอบครัวคิดเป็นเพียง 16.62 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่รายได้นอกฟาร์มมีส่วนสำคัญต่อระดับรายได้ทั้งหมด โดยคิดเป็น 31.05 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งแตกต่างจากประชารทนอกเขตสถานีวิจัยฯ ซึ่งรายได้จากฟาร์มโดยเฉพาะจากพืชหลักมีส่วนในการกำหนดรายได้รวมของประชารทถึง 63.39 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่รายได้นอกฟาร์มมีส่วนประมาณ 32.30 เปอร์เซ็นต์ ในด้านการใช้แรงงานของประชารทในเขตสถานีวิจัยฯ พบว่า การใช้แรงงานมีผลกระทบเพียงส่วนน้อยในการกำหนดรายได้จากฟาร์ม กล่าวคือมีส่วนเพียง 3.12 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น

เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาทั้งหมดแล้วพบว่า ประชารทส่วนใหญ่โดยเฉพาะประชารทในเขตสถานีวิจัยฯ มีรายได้ต่ำและรายได้ขึ้นขึ้นกับรายได้นอกฟาร์มเป็นส่วนใหญ่ การใช้แรงงานมีผลต่อรายได้เล็กน้อย ดังนั้นประชารทในเขตสถานีวิจัยฯ จึงต้องหาทางเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวโดยการใช้แรงงานนอกไร่่นา โดยเฉพาะการรับจ้างตัดไม้หรือการเก็บผลผลิตผลจากป่า ซึ่งนับว่าเป็นลักษณะของการใช้แรงงานที่มีส่วนสำคัญต่อการลดลงของป่าสงวน ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาครั้งนี้ก็คือควรส่งเสริมให้ประชารทมีการใช้แรงงานในฟาร์มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มการเพาะปลูกพืชหลัก เช่น ข้าวโพด และการปลูกพืชบำรุงดินอื่น ๆ เป็นต้น การใช้แรงงานในฟาร์มเพิ่มขึ้นนอกจากจะเป็นการหลีกเลี่ยงการใช้แรงงานไปในกิจกรรมที่จะนำไปสู่การลดลงของป่าแล้วยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวอีกด้วย นอกจากนั้นการส่งเสริมให้มีทั้งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และอุตสาหกรรมระดับครอบครัว (home industry) รวมถึงเครื่องจักรสาน สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เป็นต้น อุตสาหกรรมที่จะเป็นแหล่งรองรับแรงงานในท้องถิ่นก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน